

МІСТОБУДІВНА ТИПОЛОГІЯ

Кафедра будівництва, архітектури та дизайну

Факультет архітектури та будівництва

Семестр – 5

Освітній ступінь – **бакалавр**

Кількість кредитів ЄКТС – 4

Форма контролю – залік

Загальний опис дисципліни

Містобудівна типологія

Дисципліна «Містобудівна типологія» є фундаментальною складовою професійної підготовки архітекторів та урбаністів, спрямованою на формування системних знань про класифікацію, функціональну організацію та морфологію міських структур різних рівнів. Курс забезпечує розуміння закономірностей формування міського середовища, типологічних характеристик житлових, громадських, виробничих зон, транспортної інфраструктури та ландшафтних територій. Дисципліна створює теоретичну основу для обґрунтованого прийняття планувальних рішень, аналізу містобудівних ситуацій та розробки проєктів різних типів міських утворень.

Метою викладання навчальної дисципліни "Містобудівна типологія" є: формування у здобувачів системи знань про типологічну структуру міського середовища, принципи функціонально-планувальної організації різних типів міських територій та методологію містобудівного аналізу. Мета передбачає опанування навичок класифікації елементів міської структури, виявлення закономірностей їх розвитку, а також здатності застосовувати типологічний підхід для обґрунтування архітектурно-планувальних рішень у містобудівному проєктуванні.

Компетентності. Програма включає загальні (ключові навички) та фахові компетентності, спрямовані на формування системного підходу до вирішення містобудівних завдань. До загальних компетентностей належать

здатність до системного аналізу складних просторових структур, виявлення ієрархічних зв'язків та функціональних взаємозалежностей; здатність до просторового мислення, узагальнення та класифікації містобудівних явищ; здатність до критичного аналізу містобудівних ситуацій та обґрунтованого вибору типологічних рішень; а також здатність до комунікації з фахівцями суміжних галузей – транспортниками, екологами, інженерами – при вирішенні комплексних містобудівних завдань. Фахові компетентності охоплюють здатність застосовувати типологічний підхід до аналізу та проєктування міських територій різного функціонального призначення; визначати оптимальні параметри щільності, поверховості, площі забудови відповідно до типологічних характеристик міських зон; враховувати соціальні, економічні, екологічні та історичні фактори при формуванні містобудівних типологічних рішень; а також використовувати вітчизняний та світовий досвід типологічної організації міського середовища для розробки проєктних пропозицій.

Програмні результати навчання. У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти зможе класифікувати елементи міської структури за функціональними, планувальними, морфологічними та демографічними ознаками, а також аналізувати типологічні характеристики житлових утворень різних рівнів – кварталу, мікрорайону, житлового району, житлового масиву – та обґрунтовувати вибір типу забудови. Визначатиме типологічні особливості громадських центрів різних ієрархічних рівнів (міський центр, районний центр, центр мікрорайону) та їх функціонально-планувальну організацію, а також застосовуватиме принципи типологічної організації виробничих зон, комунально-складських територій та санітарно-захисних розривів у містобудівному проєктуванні. На основі типологічних моделей транспортно-вуличної мережі здобувач зможе забезпечувати ефективні транспортні зв'язки та пішохідну доступність, а також проводити містобудівний аналіз територій із використанням типологічного підходу, формулюючи пропозиції щодо їх реорганізації, ревіталізації або розвитку.

Зміст за темами:

Тема 1. Теоретичні основи містобудівної типології.

Поняття типології в архітектурі та містобудуванні. Функціональне зонування міських територій: житлова, громадська, виробнича, рекреаційна, комунально-складська. Ієрархічна структура міста: місто в цілому, планувальний район, житловий район, мікрорайон, квартал. Історична еволюція містобудівних типів.

Тема 2. Типологія житлових територій та житлової забудови.

Класифікація житлових утворень: садибна, блокована, секційна, змішана забудова. Щільність житлового фонду, поверховість, показники інтенсивності використання територій. Соціальна інфраструктура та норми забезпеченості об'єктами обслуговування. Сучасні тенденції: реновація кварталів, редевелопмент промислових зон під житло, кооперативне житло.

Тема 3. Типологія громадських центрів та об'єктів обслуговування.

Система обслуговування населення: повсякденне, періодичне, епізодичне обслуговування. Типологія громадських центрів: загальноміський центр, центри планувальних районів, громадські центри житлових утворень. Спеціалізовані центри: ділові, торговельні, культурно-освітні, медичні, спортивні. Принципи формування пішохідних зон та громадських просторів.

Тема 4. Типологія виробничих та комунально-складських зон.

Класифікація промислових підприємств за санітарно-гігієнічними характеристиками. Організація промислових зон та промислових вузлів. Санітарно-захисні зони: нормування та можливості використання. Комунально-складські території: типологія та вимоги до розміщення. Сучасні тенденції трансформації промислових територій: лофти, технопарки, креативні кластери.

Тема 5. Типологія транспортно-вуличної мережі та інфраструктури.

Класифікація вулично-дорожньої мережі за функціональним призначенням: магістральні вулиці загальноміського та районного значення, житлові вулиці, проїзди. Типологія транспортних вузлів та розв'язок. Системи

громадського транспорту. Велосипедна та пішохідна інфраструктура.
Принципи організації паркувального простору.

Тема 6. Типологія рекреаційних територій та ландшафтних просторів.

Класифікація зелених насаджень у місті: парки загальноміські, парки житлових районів, сквери, бульвари, набережні. Природно-заповідні території в межах міста. Агломераційні рекреаційні зони: приміські лісопарки, зони відпочинку. Екологічний каркас міста. Принципи формування ландшафтно-рекреаційних систем та збереження природного середовища.